

Welkom bij de les **Praat Money Met Me!**
In deze les ga je aan de hand van vragen, luisterfragmenten en challenges aan de slag met je eigen **kennis en bewustzijn over geld en je financiële gedrag**. De les duurt ongeveer **30 minuten**. Enjoy!

Over geld wordt weinig gepraat. Je vertelt niet hoeveel geld je verdient of hoeveel er op je bankrekening staat. Of wel?!

Open
vraag

1. Waarom denk jij dat niemand wil vertellen hoeveel geld op hun bankrekening staat?

Challenge

Tip

Het hoogste en laagste bedrag op je bankrekening vind je zo!

Ga naar je bankapp.

Optie 1

Klik op een inkomst of uitgave van de afgelopen maand. Hier kun je zien wat jouw banksaldo was nadat dit bedrag van jouw rekening werd gehaald, of erbij kwam ("saldo na transactie"). Vergelijk de verschillende banksaldo's door de maand heen. Wanneer was deze op zijn hoogst? En het laagst?

Optie 2

Kan je dit niet vinden in jouw bankapp? Maak een schatting:

Bedenk voor het hoogste bedrag: heb je deze maand salaris of zakgeld gekregen? Dan zal jouw bankrekening toen goed gevuld zijn. Hoeveel was dat ongeveer?

Denk vervolgens voor je laagste bedrag na: heb je deze maand een tegenvaller gehad of een grote uitgave gedaan? Een boete of dure kleding? Dan zal je toen minder geld op je rekening hebben gehad. Reken uit hoeveel je toen ongeveer overhield.

2. **Check je eigen bankrekening:** Wat was het hoogste geldbedrag dat deze maand op je rekening heeft gestaan? En wat was het laagste bedrag?

Hoogste: €

Laagste: €

Welk bedrag zou je liever aan je vrienden vertellen: het hoogste of het laagste?

Leg uit waarom.

In het rood staan, je telefoonrekening te laat betalen, of niet uitkomen aan het einde van de maand. **Iedereen heeft wel eens struggles met money.** Presentator **Edson da Graça** ging met drie jongeren in gesprek over geld.

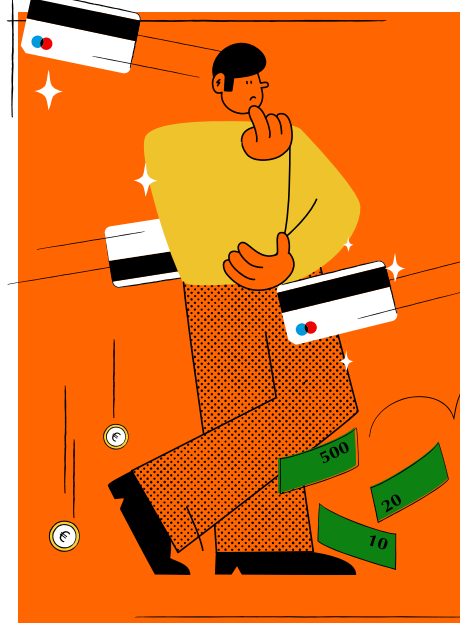
Kies één van de drie verhalen:
ben jij nieuwsgierig naar de ervaring van **Dominique, Rida** of **Milio**?

Dominique
Schulden door shoppen

Rida
Snel money maken

Milio
Schuld en schaamte

Dominique raakte in de schulden door shoppen. Ze kocht bergen kleding: niet omdat ze het nodig had, **maar om zich beter te voelen.** Dominique vertelt je er meer over.

Open vraag

1. Iedereen heeft wel een zwakke plek als het gaat om omgaan met geld. Die van Dominique is kleding. Waar geef jij veel geld aan uit?

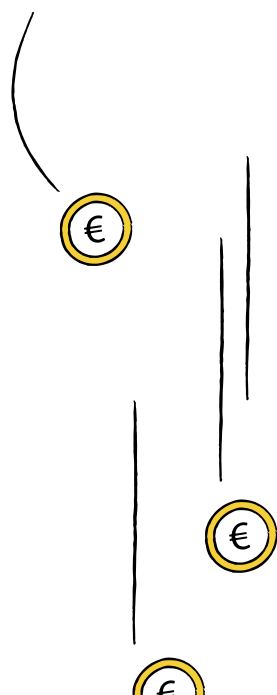
Challenge

2. Pak je bankapp er bij. Check hoeveel geld jij in de afgelopen 30 dagen hebt uitgegeven aan wat je bij de vorige vraag hebt ingevuld.

€

Open vraag

3. Is dit meer of minder geld dan je had verwacht? Heb je misschien spijt van een bepaalde aankoop?

Toen Dominique 18 jaar werd, zette ze haar **jongerenrekening om naar een studentenrekening**. Ze legt uit wat dit betekende.

Meerkeuze vraag

Toelichting

Rood staan is een vorm van geld lenen. Hier betaal je rente over. Hoe hoog de rente is verschilt per bank, maar dit kan oplopen tot 15% per jaar. Dit betekent dat als jij een jaar lang 1000 euro in het rood staat, je 150 euro extra moet betalen aan de bank.

Heb jij langer dan een maand, meer dan 250 euro roodstand? Dan krijg je een BKR registratie. Dit kan invloed hebben op hoeveel je in de toekomst kan lenen. Of hoe hoog de hypotheek is die je kan krijgen.

4. Dominique heeft het over 'in de min staan', ook wel 'rood staan' genoemd. Welke stelling over 'rood staan' is **niet waar**?

A. Rood staan is een vorm van geld lenen

C. Je betaalt geen rente over het bedrag dat je rood staat

B. Als je rood staat, heb je meer geld van je rekening gehaald dan erop stond

D. Als je rood staat, wordt dit als lening geregistreerd.

Naast rood staan, vond Dominique een andere manier om meer kleding te kunnen kopen: achteraf betalen (bijvoorbeeld: AfterPay). **Ze vertelt waarom ze dat toen een goed idee vond.**

Open vraag

5. Met achteraf betalen ontvang jij het product (bijvoorbeeld via Afterpay) voordat je hiervoor betaalt. **Wat zijn twee mogelijke gevaren hiervan?**

1.

2.

Uiteindelijk raakte **Dominique** onder andere door dit achteraf betalen in de schulden. **Ze kreeg dreigende brieven van schuldeisers en beseftte dat ze een probleem had.** Ze vertelt hoe ze zich voelde.

Meerkeuze
vraag

6. Stel dat jij in de schoenen van Dominique staat.
Wat zou jij voelen in haar situatie?

Meerdere antwoorden mogelijk

A. Verdriet

B. Frustratie

C. Angst

D. Ongeloof

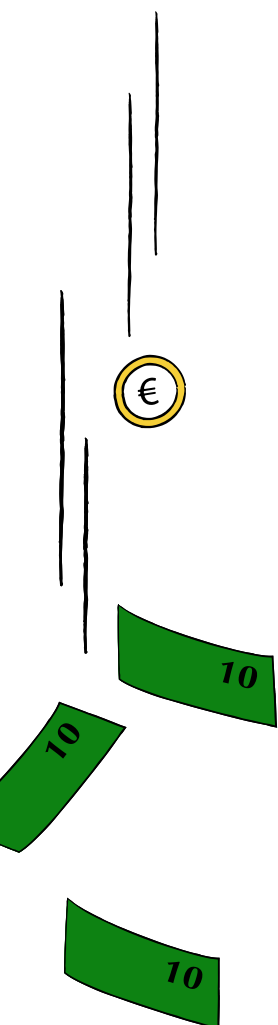
E. Verwarring

F. Hoop

G. Schaamte

H. Boosheid

I. Anders, namelijk

Dominique vraagt uiteindelijk om hulp en vertelt haar moeder over haar probleem.

Open vraag

7. Wie zou jij als eerst om hulp vragen als je net als Dominique in de problemen zat?

Open vraag

8. Stel Dominique had jouw hulp ingeschakeld. Noem drie manieren hoe je Dominique kan helpen.

Dominique vertelt wat haar had geholpen om niet in de schulden raken.

Open vraag

9. Noem drie dingen waar jij gelukkig van wordt die niet uit te drukken zijn in geld.

1.

2.

3.

Challenge

Tip

Bespaar bijvoorbeeld kosten op het antwoord wat je hierboven gaf bij vraag één.

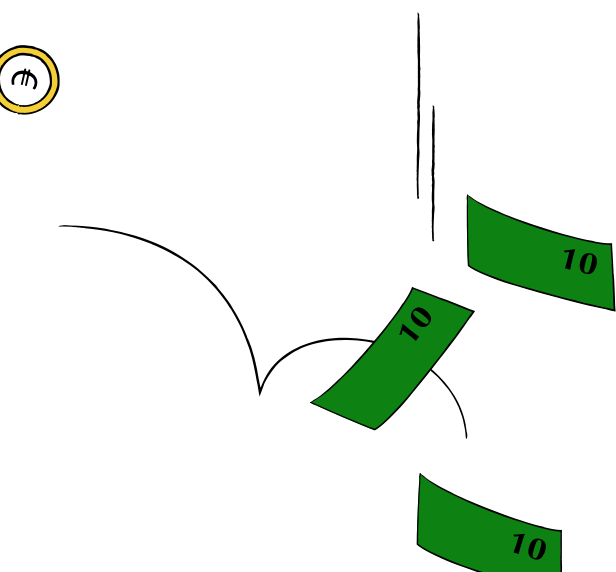
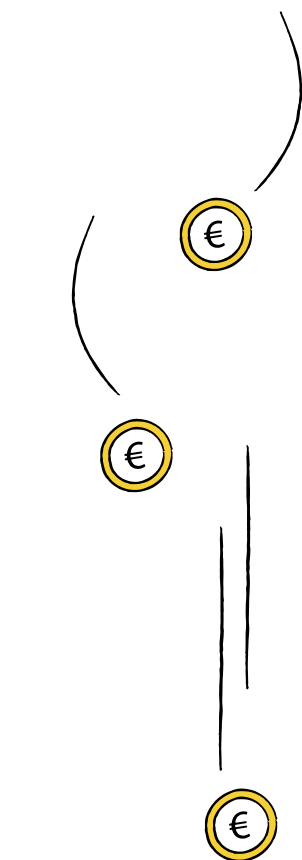
Kies een haalbaar bedrag. Maak het jezelf niet te makkelijk, maar wees ook realistisch.

Sparen is makkelijker als je weet waar je het voor doet. Spaar jij bijvoorbeeld voor een leuke vakantie met je vriendinnen? Je rijbewijs? Een stage in het buitenland? Schrijf jouw spaardoel op:

10. Dominique stopt uiteindelijk met het kopen van al die dure tassen en schoenen.

Nu dagen wij jou uit: Spreek met jezelf een maximaal bedrag af wat je mag uitgeven deze maand.

€

Leuk dat je naar het verhaal van Dominique luisterde en de opdrachten hebt gemaakt! We hebben zo nog een challenge voor je. Maar eerst nog even dit...

Heb jij nog vragen? Of wil je gewoon meer weten?
Neem eens een kijkje op deze handige websites:

Toen Rida 19 jaar was wilde hij snel money maken, maar dit bleek te mooi om waar te zijn. Rida vertelt jou hoe hij op dit idee kwam.

Meerkeuze vraag

Toelichting

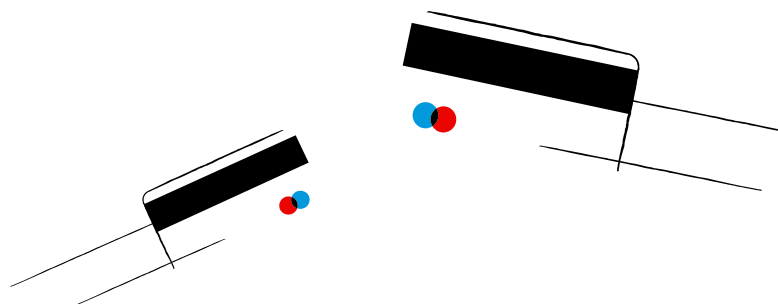
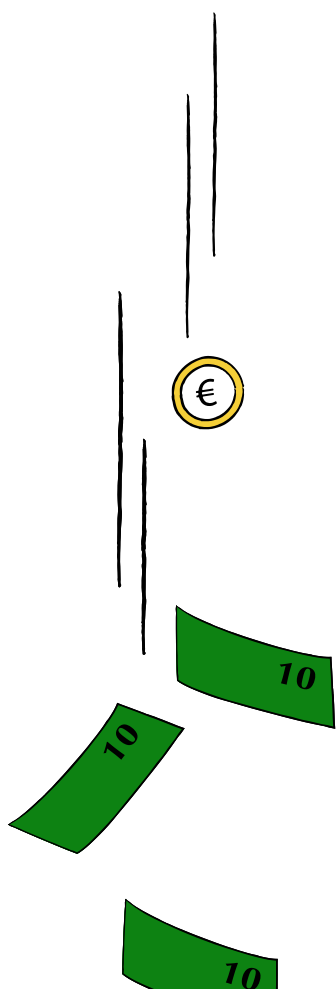
De waarde van bitcoins verandert door de tijd heen. Dit noemt men: de koers. Om geld te kunnen verdienen aan bitcoins moet je deze kopen als ze goedkoop zijn en doorverkopen wanneer ze meer waard zijn geworden. Dit is risicovol, omdat je van tevoren niet weet of de bitcoins nog meer waard gaan worden.

1. Rida en zijn collega kochten bitcoins: digitaal geld. Waarom dachten zij hier makkelijk geld mee te kunnen verdienen?

C. De prijs van bitcoins kan stijgen of dalen. Je verdient geld als jouw bitcoins meer waard worden en je deze verkoopt.

B. Je kan geen geld verdienen met bitcoins. De waarde blijft altijd hetzelfde.

D. Met bitcoins kan je exclusieve producten kopen die je voor meer geld kan doorverkopen.

Rida gaf meer dan 4.500 euro uit aan bitcoins. In het begin werden deze bitcoins steeds meer waard, maar toch verkocht hij deze nog niet. Rida legt uit waarom.

Open vraag

2. Rida hoopt nóg meer geld te verdienen. Het is nooit genoeg. Hij droomt van dure auto's en tripjes maken op zijn motor. **Wat is jouw gelddroom? Schrijf deze op.**

Uiteindelijk verloor Rida al zijn geld, hij vertelt jou hoe hij zich toen voelde.

Open vraag

3. Stel dat jij in de schoenen van Rida staat. Wat zou jij denk je voelen in zijn situatie?

A. Verdriet

B. Frustratie

C. Angst

D. Ongeloof

E. Hulpeloosheid

F. Hoop

G. Schaamte

H. Boosheid

I. Anders, namelijk

10

10

Open
vraag

4. Stel jij bent een vriend van Rida, welk advies zou jij hem geven?

Rida vertelt hoe hij nu omgaat met de verleiding om snel geld te verdienen.

Open
vraag

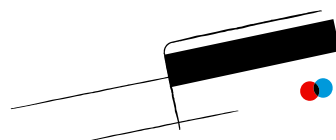
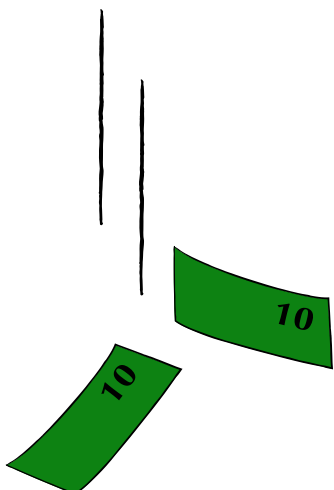
5. Rida zegt dat snel geld 'niet werkt.' Wat zijn denk je de risico's van snel geld willen verdienen?

Open
vraag

6. Rida legt uit dat hij meer 'voldoening' haalt uit geld waar hij voor gewerkt heeft. Wat bedoelt hij hiermee?

Open
vraag

7. Welke activiteit of hobby geeft jou voldoening wat niet uit te drukken is in geld? Denk aan iets wat je een goed of tevreden gevoel geeft als je het doet. Rida houdt bijvoorbeeld van dichten en spoken word.

Rida heeft een tip voor jou!

Open
vraag

8. Ben jij het eens met het advies van Rida? En heb jij nog andere ideeën hoe je om kan gaan met de verleiding van snel geld?

Challenge

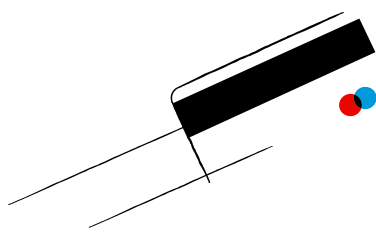
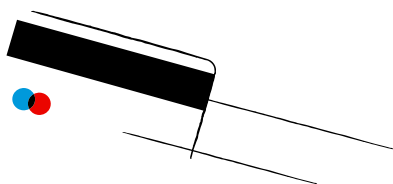
9. Geeft social media jou soms ook het gevoel dat je niet succesvol genoeg bent? Dat je niet genoeg mooie spullen hebt of mooie reizen maakt? Welke accounts geven jou dit gevoel?

10

10

Wij dagen je uit: ontvolg 3 van deze accounts!

Misschien helpt het om de verleiding van snel geld of onnodige uitgaven te weerstaan

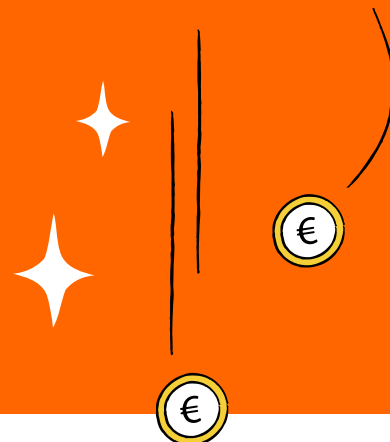
Leuk dat je naar het verhaal van Rida
luisterde en de opdrachten hebt gemaakt!
We hebben zo nog een challenge voor je.
Maar eerst nog even dit...

Heb jij nog vragen? Of wil je gewoon meer weten?
Neem eens een kijkje op deze handige websites:

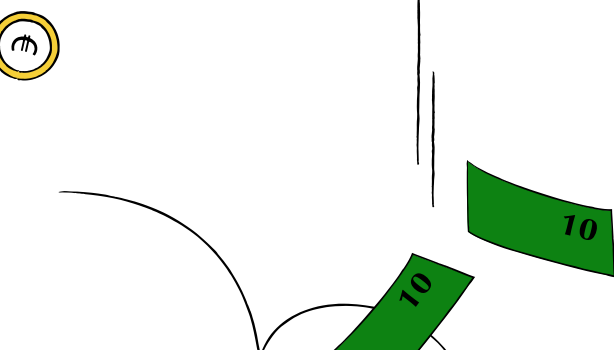
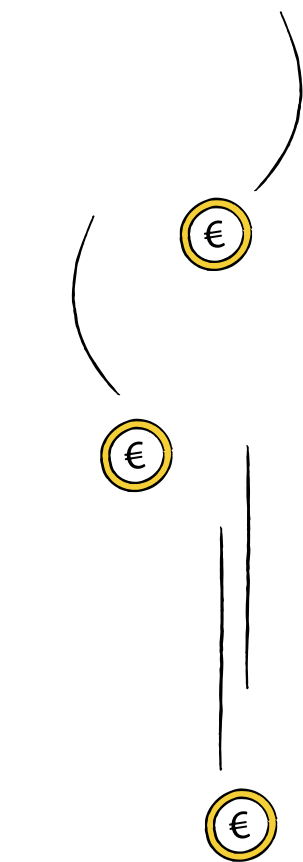
Milio groeide op in een gezin waar weinig geld was en waar altijd schulden waren. Hij vertelt jou meer over zijn jeugd.

Meerkeuze vraag

1. Welke gevoelens komen bij je op als je dit fragment luistert en denkt aan Milio's jeugd?

Meerkeuze
vraag

2. Denk je dat je thuissituatie invloed heeft op hoe je met geld omgaat?

Open
vraag

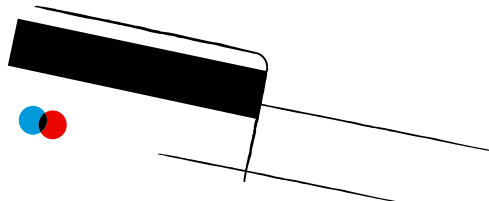
Licht je antwoord toe?

Meerkeuze
vraag

3. Welke stelling is niet waar

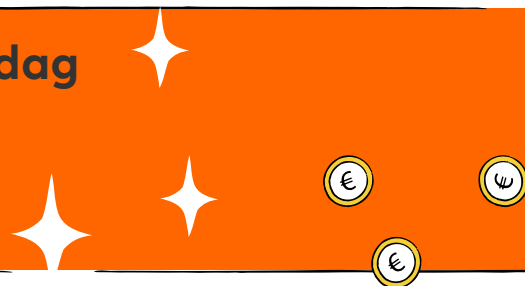
Toelichting

Zodra je 18 jaar wordt, ben je financieel zelfstandig. Je moet daarom voor je 18e verjaardag 3 dingen regelen: een DigiD (digitaal paspoort); 18+ bankrekening; een eigen zorgverzekering (dus niet meer samen met die van je ouders).

Voor Milio betekende zijn 18e verjaardag vooral het begin van eigen financiële problemen...

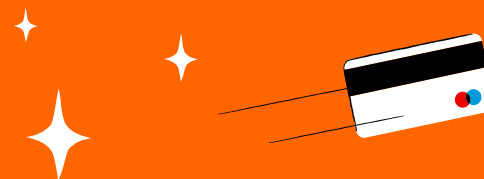

Open vraag

4. Milio koopt de DJ-set op afbetaling. Koop jij wel eens iets op afbetaling? Waarom wel/niet?

Milio kwam op zijn 18e al in de schulden terecht. Op dat moment wist hij niet hoe hij hier mee om moest gaan, waardoor het probleem steeds groter werd.

Open vraag

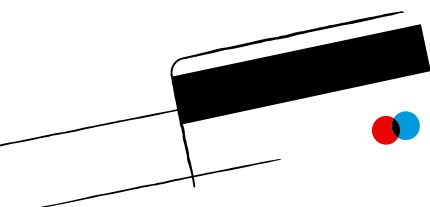
5. Milio vindt het moeilijk om open te zijn over zijn geldproblemen, waarom is dat denk je?

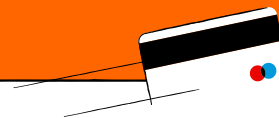
Open vraag

6. Stel jij bent een vriend van Milio, welk advies zou jij hem geven?

Milio heeft zijn problemen uiteindelijk weten op te lossen. Benieuwd hoe?

Open vraag

7. Welke stappen heeft Milio gezet om tot een oplossing van zijn financiële problemen te komen?

Open vraag

8. Stel jij hebt zelf geldproblemen, zou jij dit net zo aanpakken als Milio of heb je nog andere ideeën?

Milio heeft een tip voor jou! Luister het fragment

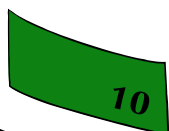
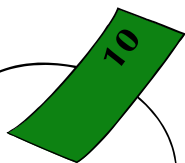

Challenge

9. Schrijf op wie jij als eerste zou benaderen met geldzorgen of geldproblemen.

Kies bijvoorbeeld uit: **mentor, leraar/lerares, ouder, familielid (oom/tante/zus/broer/etc.), klasgenoot, vriend, anders, namelijk ...**

Leuk dat je naar het verhaal van Milio
luisterde en de opdrachten hebt
gemaakt! We hebben zo nog
een challenge voor je. Maar eerst nog
even dit...

Heb jij nog vragen? Of wil je gewoon meer weten?
Neem eens een kijkje op deze handige websites:

Over geld praat je niet toch? Zeker wel!

Dominique, Rida en Milio gaven alvast het goede voorbeeld.

Challenge

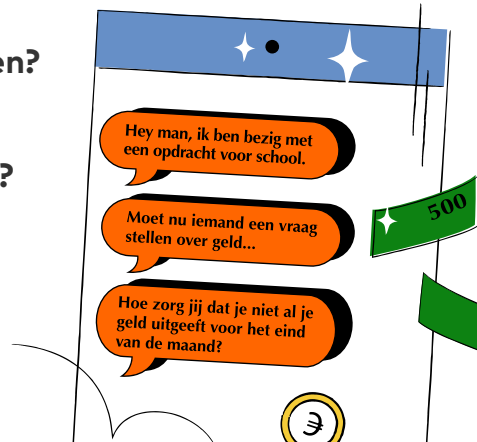
Wij dagen jou uit om het gesprek over money voort te zetten!

Waarom je dat zou doen? Nou, misschien heeft jouw beste vriend wel een goede spaartip. Of heeft jouw klasgenoot ook geldstress. Of weet jouw neef waar je terecht kan voor hulp.

Als je niet over money praat, zal je hier nooit achter komen.
Niks te verliezen dus.

GO! Kies 1 vraag en whatsapp jouw klasgenoot, vriend of familielid:

1. Wat is jouw gelddroom?
2. Heb jij geld over aan het eind van de maand?
3. Hoe zorg jij dat je niet te veel geld uitgeeft?
4. Welke geldtip heb jij voor mij, die jij zelf graag (eerder) had gekregen?
5. Heb jij een spaardoel?
6. Waar geef jij het meeste geld aan uit?
7. Met wie praat jij over geldzaken?
8. Heb jij wel eens geldstress?
9. Wat is jouw valkuil met geld?

Tot slot...

Ben jij benieuwd naar de uitgebreide verhalen van Dominique, Milio en Rida? Luister hier de 3 volledige 'Praat Money met me' podcasts.